

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ประเมินบริบทเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างนโยบายของกรมสามัญศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) กับวัตถุประสงค์ของโครงการสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา และความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา และสภาพทั่ว ๆ ไปของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับความพร้อมของจำนวนครูผู้สอน จำนวนนักเรียน อุปกรณ์การสอน สถานที่เรียน และการให้ความร่วมมือของผู้ร่วมโครงการ
3. ประเมินกระบวนการเกี่ยวกับการเรียนการสอนในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา และการปฏิบัติในการส่งเสริมด้านคุณภาพการจัดการศึกษา
4. ประเมินผลผลิตเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา และความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ที่เปิดปี 2534 สังกัดกรมสามัญ

ศึกษา จำนวน 8 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหาร 16 คน ครูผู้สอน 55 คนและ
นักเรียน 389 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารในเรื่อง
เกี่ยวกับองค์ประกอบบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของสาขา
โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม

2.2 แบบสอบถาม เพื่อสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนและ
นักเรียน เกี่ยวกับองค์ประกอบบริบท กระบวนการ และผลผลิตของสาขาโรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม

2.3 แบบสำรวจ เป็นแบบสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บข้อมูล
การสังเกตสภาพทั่วไปของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา และเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2534 ของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาใน
จังหวัดมหาสารคาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารและเก็บข้อมูลจาก
ครูผู้สอนและนักเรียนของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้
แบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การประเมินบริบท

1.1 ความสอดคล้องระหว่างนโยบายของกรมสามัญศึกษาในแผน
พัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) กับ

วัตถุประสงค์ของโครงการสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกข้อสอดคล้องกับนโยบายของกรมสามัญศึกษา ในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)

1.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา

เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ผู้บริหารส่วนมากมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ของโครงการสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเรื่อง โครงการสามารถเพิ่มจำนวนนักเรียนให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเด็กที่จบ ป.6 เป็นการให้โอกาสกับนักเรียนที่ไม่สามารถเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาได้ มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษามาร่วมจัดการศึกษาในท้องถิ่น สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาควรได้รับการตั้งเป็นโรงเรียนมัธยม และเป็นการสนองนโยบายในการขยายโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี

1.3 ความคิดเห็นของครูผู้สอนในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา

มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความเหมาะสมมากในเรื่อง โครงการสามารถเพิ่มจำนวนนักเรียนให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเด็กที่จบ ป.6 เป็นการให้โอกาสกับนักเรียนที่ไม่สามารถเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา มีการได้ระดมทรัพยากรทางการศึกษามาร่วมจัดการศึกษาในท้องถิ่น เป็นรูปแบบที่รัฐจะลดการลงทุนในการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา เป็นการเข้าช้อนกับโครงการของโรงเรียนประถมศึกษาในการขยายโอกาสทางการศึกษาสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาควรได้รับการจัดตั้งเป็นโรงเรียนมัธยม และเป็นการสนองนโยบายในการขยายโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี

1.4 สภาพทั่วไปของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม

พบว่า สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ทั้งหมดใช้

สถานที่ของโรงเรียนประถมศึกษาและสภาตำบล มีการจัดทำโครงการรายได้ระหว่างเรียน และส่วนมากเปิดวิชาเรียนเพื่อเป็นการเรียนต่อในระดับมัธยมปลายงบประมาณการดำเนินการพอดำเนินการเรียนการสอนได้ตามปกติ สภาพทั่ว ๆ ไปในการสอนต้องการอุปกรณ์ประกอบการสอน เช่น อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ และอุปกรณ์กีฬา

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น

2.1 ความพร้อมของจำนวนครู จำนวนนักเรียน อุปกรณ์การสอน และสถานที่เรียน พบว่า ผู้บริหารส่วนมากมีความคิดเห็นว่ามีความพร้อม

2.2 การให้ความร่วมมือของผู้ร่วมโครงการ

2.2.1 การให้ความร่วมมือของโรงเรียนพี่เลี้ยง พบว่า ผู้บริหารส่วนมากมีความคิดเห็นว่ามีจำนวนครูที่จัดสรรให้สาขาโรงเรียน อุปกรณ์ประกอบการสอน และตำราที่มีความเพียงพอ

2.2.2 การให้ความร่วมมือของผู้ให้ใช้สถานที่ พบว่า ผู้บริหารส่วนมากมีความคิดเห็นว่ามีสถานที่ที่ผู้ให้ใช้สถานที่จัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความเพียงพอ

2.2.3 จำนวนโต๊ะและเก้าอี้ที่จัดสรรให้ สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ผู้บริหารส่วนมากมีความคิดเห็นว่ามีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

3. การประเมินกระบวนการ

3.1 การเรียนการสอนในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม

3.1.1 สภาพการสอน พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการเรียนการสอนดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ กิจกรรมการสอนช่วยให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ของวิชาที่สอน ได้มีการวางแผนและการเตรียมการสอนได้

ชี้แจงลักษณะวิชา วิธีเรียน และการวัดผลในวิชาที่สอนให้กับนักเรียน เวลาที่ทำการสอนเหมาะสมกับปริมาณเนื้อหาที่สอน มีการจัดกลุ่มการสอนเป็นขนาดต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีการนำปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นมาปรับให้เข้ากับบทเรียน ได้มีการอบรมศีลธรรมและคุณธรรมให้แก่นักเรียนได้มีการประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนตรงตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนส่งเสริมให้นักเรียนได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยตนเอง ได้มีการนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบนักเรียนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงจุดมุ่งหมายการสอน การวัดผลสามารถจำแนกนักเรียนได้ มีการนำผลการสอบของนักเรียนมาพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอน และได้มีการปฏิบัติปานกลางในเรื่อง จัดทำหรือจัดเนื้อหาแบบเรียนสำเร็จรูปมาใช้ประกอบการสอน และการนำวัสดุอุปกรณ์มาใช้ประกอบการสอน

3.1.2 สภาพการเรียนในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.1.2.1 การเรียนวิชาสามัญ พบว่า นักเรียนมีความ

ความคิดเห็นว่า ครูผู้สอนได้ปฏิบัติมากในเรื่อง การอธิบายเนื้อหาได้อย่างชัดเจน ได้แจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบ มีการยกตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันประกอบการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และซักถาม นักเรียนมีโอกาสทำงานหรือเรียนเป็นกลุ่มกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ครูผู้สอนตรงต่อเวลาและมาสอนสม่ำเสมอ และได้มีการปฏิบัติปานกลางในเรื่อง การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน และการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียน

3.1.2.2 การเรียนวิชาชีพ พบว่า นักเรียนมีความ

ความคิดเห็นว่าครูผู้สอนได้ปฏิบัติมากในการอธิบายเนื้อหาได้อย่างชัดเจน มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและซักถาม นักเรียนมีโอกาสทำงานหรือเรียนเป็นกลุ่มกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ครูผู้สอนตรงต่อเวลาและมาสอนสม่ำเสมอ การเอาใจใส่และให้คำแนะนำในการใช้อุปกรณ์ ได้แจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบ และภายหลังจากการสั่งงานแต่ละชิ้น ครูได้ควบคุมดูแลในการติดตามผลงาน และได้มีการปฏิบัติปานกลางในเรื่อง การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน

3.2 การปฏิบัติในการส่งเสริมด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของ สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ศึกษานิเทศก์ เขต หรือศึกษานิเทศก์ไม่ได้จัด ประชุมเรื่องสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัด กลุ่ม โรงเรียนไม่ได้จัดอบรมครูผู้สอนในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการปฏิบัติอย่าง สม่ำเสมอในการไปควบคุม และนิเทศสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา อย่างน้อยสัปดาห์ ละ 1 ครั้ง การจัดการเรียนยังไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและอาชีพ ผู้ปกครอง ได้มีการจัดทำโครงการหารายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน โรงเรียน พี่เลี้ยงช่วยเหลือด้านวิชาการ เช่น จัดครูมาช่วยสอนการนำชุดการเรียนสำเร็จรูป และอุปกรณ์การสอนมาให้ใช้ จัดหาหนังสือให้ยืมเรียน การวัดผลการศึกษาใช้ข้อสอบ ร่วมกับโรงเรียนพี่เลี้ยง และนักเรียนของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนมากไม่ได้ ร่วมกิจกรรมจัดนิทรรศการในงานประจำปีของจังหวัด

4. ประเมินผลผลิต

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4.1.1 วิชาบังคับแกน พบว่า วิชาภาษาไทย (ท 101)

และวิชาประเทศของเรา 1 (ส 101) ส่วนมากนักเรียนมีผลการเรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง (ผลการเรียน 2) วิชาวิทยาศาสตร์และวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนมาก นักเรียนมีผลการเรียนอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด (ผลการเรียน 1) วิชา พละนามัย 1 (พ 101) และวิชาศิลปะกับชีวิต 1 (ศ 101) ส่วนมากนักเรียนมีผล การเรียนอยู่ในระดับดี (ผลการเรียน 3)

4.1.2 วิชาบังคับเลือก พบว่า วิชาประชากรกับสิ่งแวดล้อม (ส 053) วิชางานบ้าน (ง 011) วิชางานเกษตรพื้นฐาน (ง 014) ส่วนมาก นักเรียนมีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (ผลการเรียน 2) วิชาการจัดการใน บ้าน (ง 012) ส่วนมากนักเรียนมีผลการเรียนอยู่ในระดับดี และผลการเรียนอยู่ใน ระดับปานกลาง (ผลการเรียน 3 และ 2) วิชาท้องถิ่นของเรา 1 (ส 071)

วิชาสุขศึกษา (พ 011) วิชาพลศึกษา (พ 021) และวิชาช่างพื้นฐาน (ง 013) ส่วนมากนักเรียนมีผลการเรียนอยู่ในระดับดี (ผลการเรียน 3)

4.1.3 วิชาเลือกเสรี พบว่า วิชางานเขียนแบบ

(ช 0325) ส่วนมากนักเรียนมีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ (ผลการเรียน 1) วิชาภาษาอังกฤษหลัก 1 (อ 011) วิชาคณิตศาสตร์ 1 (ค 031) วิชาวิทยาศาสตร์หลากหลาย (ว 011) วิชาพีชไรต์เศรษฐกิจ (ช 0112) ส่วนมากนักเรียนมีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (ผลการเรียน 2) วิชาพุทธศาสนา (ส 018) และวิชาการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ (ช 014) ส่วนมากนักเรียนมีผลการเรียนอยู่ในระดับดี (ผลการเรียน 3)

4.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ผู้บริหารส่วนมากมีความคิดเห็นมีปัญหในระดับน้อยเกี่ยวกับปัญหาเรื่องครูผู้สอนมีความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติในโครงการและแผนปฏิบัติงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูผู้สอนมีความสมัครใจและความเต็มใจที่จะทำการสอนในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอน การวางตัวผู้สอนตามความสามารถและความถนัด การดำเนินการเรียนการสอน ระเบียบวินัย และจรรยาบรรณของนักเรียน การบริการชุมชน และการประชาสัมพันธ์สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนปัญหาด้านการขาดงบประมาณในการดำเนินงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปัญหাপานกลาง

4.3 ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่ามีปัญหในระดับปานกลางเกี่ยวกับอัตรากำลังครูในการสอน งบประมาณในการจัดหาสื่ออุปกรณ์ในการสอน มีความเข้าใจในการวางแผนการสอน มีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน มีความรู้ความเข้าใจในความมุ่งหมายของหลักสูตร มีความชำนาญในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสอน มีความรู้ในการสร้างวัสดุอุปกรณ์ในการสอน ทำการสอนไม่ตรงกับวิชาเอก

หรือวิชาที่ถนัดการสอนไม่สามารถสอนได้ตามแผนที่กำหนดไว้ ความรู้พื้นฐานของนักเรียน มีความเข้าใจในการวัดผลประเมินผล มีความเข้าใจในการเขียนข้อสอบให้ตรงกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีการประเมินผลได้ตามแผนปฏิบัติที่วางไว้ มีความเข้าใจในการประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างสอน

อภิปรายผล

1. การประเมินบริบท

1.1 วัดดูประสงค์ของโครงการสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า วัดดูประสงค์โครงการ สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกข้อสอดคล้องกับนโยบายของกรมสามัญศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ดังนั้นจากความสอดคล้องจะทำให้โครงการสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาช่วยให้นโยบายของกรมสามัญศึกษาที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่กรมสามัญศึกษา เชื่อว่าจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้

1.2 ผู้บริหาร ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ว่าสามารถเพิ่มจำนวนนักเรียนได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 และให้โอกาสแก่เด็กที่ไม่สามารถเรียนได้ เพราะความสะดวกในการเดินทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน เนื่องจากสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ใกล้กับชุมชน ทำให้นักเรียนเรียนต่อมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529 ก : 37) พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ให้เหตุผลที่ส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท 2 คือ อยู่ใกล้บ้าน การระดมทรัพยากรทางการศึกษามาร่วมจัด เช่น ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ประถมศึกษาและสภาตำบล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เฉลียว ชาญโพธิ์

(เจลีชว ชาญโพธิ์, 2534 : 98 ; อ้างอิงมาจาก สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด นครศรีธรรมราช, 2533) พบว่า มีความต้องการจัดโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา ควรเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่มีความพร้อม โดยเปิดเป็นโรงเรียน สาขา สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถสนองนโยบายการขยายโอกาสทางการ ศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ได้เพราะสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำให้เพิ่มจำนวน นักเรียนและสามารถรองรับนักเรียนที่จะเข้าเรียนในการขยายโอกาสทางการ ศึกษาภาคบังคับ 9 ปีได้

1.3 ครูผู้สอนในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่มีความ คิดเห็นต่อวัตถุประสงค์ของโครงการสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาว่าเหมาะสมมาก ทั้งนี้เพราะโครงการจะทำให้ระยะทางระหว่างสาขาโรงเรียนกับชุมชนใกล้เคียง มากยิ่งขึ้น และการยกเว้นเงินบำรุงการศึกษา ความร่วมมือของผู้ร่วมโครงการ จะทำ ให้จำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น เป็นการสนองต่อการขยายการศึกษาเพื่อพัฒนา ประเทศต่อไป

1.4 สภาพทั่วไปของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด มหาสารคามพบว่า ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหลายหน่วยงาน เช่น โรงเรียนประถมศึกษา สภาตำบล ในการจัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาให้อยู่ ใกล้กับชุมชนมากที่สุด สาขาโรงเรียนมัธยมส่วนใหญ่เปิดการเรียนการสอนไม่ สอดคล้องกับอาชีพ ผู้ปกครอง เพราะขาดครูผู้สอนวิชาชีพ นอกจากนี้แล้วอุปกรณ์ การสอนและวัสดุฝึกอุปกรณ์การสอนในวิชาวิทยาศาสตร์ อุปกรณ์กีฬา ยังมีไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีวรรณ ปิ่นใจ (2532 : 165) ว่าอุปกรณ์การ สอนที่ประสบปัญหา มาก ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาکارงานและอาชีพ และวิชา พลานามัย มีการจัดทำรายได้ระหว่างเรียน เนื่องจากเป็นนโยบายของกรมสามัญ ศึกษาที่จะต้องจัดทำ งบประมาณยังสามารถดำเนินการเรียนการสอนได้ตามปกติ

ปัญหาการขาดงบประมาณไม่ใช้เฉพาะสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาเท่านั้น โรงเรียนพี่เลี้ยงก็ประสบปัญหาด้านงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชูชาติ อุทะโก (2534 : 44) ที่พบว่า ปัญหาในเรื่องความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับจากกรมสามัญศึกษามีปัญหามากที่สุด

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น

2.1 ความพร้อมของจำนวนครู จำนวนนักเรียน อุปกรณ์การสอน และสถานที่เรียน ทุกสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า มีความพร้อม ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะได้มีการประชุมครูผู้สอนสำรวจจำนวนนักเรียน และติดต่อสถานที่ก่อนแล้วจึงเสนอเปิดสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา แล้วจึงมีการสำรวจว่าอุปกรณ์ใดจะเอาไปสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา และแก้ปัญหาเรื่องอุปกรณ์ โดยการเปิดรายวิชาบางราย วิชาสลับภาคเรียนกับโรงเรียนพี่เลี้ยง ความพร้อมจึงเป็นเรื่องสำคัญในการเปิดสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา เพราะสาขาโรงเรียนมัธยมต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะโรงเรียนพี่เลี้ยงจะต้องมีงบประมาณช่วยเหลือสาขาโรงเรียนอย่างเพียงพอ เนื่องมาจากความล่าช้าของงบประมาณที่กรมสามัญศึกษาจัดสรรมาให้สาขา และที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งคือ การติดต่อประสานงานกับชุมชน ที่ตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา เช่น สภาตำบล เพราะสาขาโรงเรียนส่วนใหญ่จะกลายเป็นโรงเรียนมัธยมแห่งใหม่ในชุมชนนั้นเอง

2.2 การให้ความร่วมมือของผู้ร่วมโครงการ โรงเรียนพี่เลี้ยงได้ให้ความร่วมมือเกี่ยวกับจำนวนครูผู้สอน ตำรา และอุปกรณ์การสอนอย่างเพียงพอ ที่ทำให้สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถดำเนินการเรียนการสอนได้ตามปกติ เพราะโรงเรียนพี่เลี้ยงทุกสาขาโรงเรียนมีความพร้อมในการเปิดสาขาโรงเรียน เพราะถ้าไม่มีความพร้อมและความเพียงพอแล้ว จะมีปัญหาทั้งโรงเรียนพี่เลี้ยงและสาขาโรงเรียนมัธยมในเรื่องอัตรากำลังครู งบประมาณ นอกจากนี้การเปิดสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษายังได้รับความร่วมมือเกี่ยวกับสถานที่ในการดำเนินการจัดการ

เรียนการสอน ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะได้มีการติดต่อประสานงานก่อนที่จะเปิดสาขา โรงเรียนมัธยมศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่ใช้เป็นสถานที่ของสาขา โรงเรียนมัธยมจะต้องติดต่อประสานงานเป็นอย่างดี เพราะสำนักงานการประถมศึกษาที่มีโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ต้องมีความแน่ใจว่าโรงเรียนประถมนั้น จะไม่เข้าร่วมโครงการขยายโอกาสการศึกษา ส่วนความร่วมมือของสภาตำบลนั้น ส่วนมากได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เพราะชุมชนนั้นมีความต้องการโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. การประเมินกระบวนการ

3.1 การเรียนการสอนในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา สภาพการสอนของครูผู้สอนได้ปฏิบัติมากในเรื่องการวางแผนและการเตรียมการสอน การวัดและการประเมินผล เพราะครูผู้สอนสาขาโรงเรียนมัธยมเป็นครูประจำการ ส่วนใหญ่จึงมีความชำนาญในเรื่องการสอน แต่การใช้อุปกรณ์การสอนและการนำวัสดุอุปกรณ์มาใช้ประกอบการสอนได้ปฏิบัติปานกลาง น่าจะเป็นเพราะปัญหาเรื่องงบประมาณ และเวลาในการจัดทำวัสดุ เพราะครูผู้สอนบางคนต้องสอนทั้งโรงเรียนพี่เลี้ยงและสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา สภาพการเรียนวิชาสามัญ พบว่า ครูผู้สอนได้ปฏิบัติมากในเรื่องกิจกรรมการสอน ในวิชาสามัญ แต่การใช้อุปกรณ์และการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะอุปกรณ์การสอนของสาขาโรงเรียนมัศึกษายังไม่เพียงพอ การสอนซ่อมเสริมนักเรียนอาจไม่ได้จัดกระทำในบางรายวิชา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิวัฒน์ สัมฤทธิ์รัชดาสัย (2534 : 106) ว่าการปฏิบัติทางด้านวัดผลของครู การปฏิบัติไม่เป็นไปตามระเบียบ และขาดการติดตามผลงานของนักเรียน และการสอนซ่อมเสริม สภาพการเรียนวิชาชีพ อุปกรณ์การสอนยังไม่เพียงพอ เพราะโรงเรียนพี่เลี้ยงก็มีปัญหาเรื่องอุปกรณ์การสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมนึก จันทริกข์ (สมนึก จันทริกข์. 2534 : 98 ; อ้างอิงมาจาก นิรมล ธรรมอำนาจ. 2531) ที่ว่า

ปัญหาการเรียนการสอนวิชาชีพคือ เอกสารประกอบการสอน วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

3.2 การปฏิบัติในการส่งเสริมคุณภาพในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเรื่องการจัดประชุมของศึกษานิเทศก์ เขต หรือศึกษานิเทศก์ การอบรมครูผู้สอนโดยกลุ่มโรงเรียนไม่ได้จัดประชุมและอบรม ทั้งนี้เพราะผู้บริหารได้รับการอบรมเรื่องสาขาโรงเรียนมัธยมจากกรมสามัญศึกษาเป็นผู้จัดแล้ว และผู้บริหารที่เปิดสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ชี้แจงให้ครูผู้สอนในสาขานั้นได้เข้าใจแทน สาขาโรงเรียนมีการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะผู้ประสานงานไปประจำอยู่ที่สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกวันที่เปิดทำการเรียนการสอน การจัดแผนการเรียนจัดไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพราะขาดครูที่สอนวิชาชีพนั้น ๆ และอุปกรณ์การสอนไม่สามารถจัดหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529 ข : 187) พบว่า การเปิดวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทต้องคำนึงถึงความพร้อมในการมีครูผู้สอนเป็นอันดับแรก การวัดผล ใช้ข้อสอบชุดเดียวกับโรงเรียนพี่เลี้ยง ทั้งนี้เนื่องจากสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นห้องเรียนห้องหนึ่งของโรงเรียนพี่เลี้ยง นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่ในสาขาโรงเรียนมัธยมไม่ได้เข้าร่วมในการจัดนิทรรศการประจำปีของจังหวัด ทั้งนี้จะเป็นเพราะปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณและสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่อยู่ไกล การเดินทางจึงไม่สะดวก แต่นักเรียนสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนพี่เลี้ยง เช่น กีฬาสี และวันสำคัญต่าง ๆ การปฏิบัติในการส่งเสริมคุณภาพในเรื่องต่าง ๆ ในโครงการสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา สาขาโรงเรียนได้ปฏิบัติตามเพื่อให้นักเรียนในสาขาโรงเรียนมัศึกษามีคุณภาพทัดเทียมกับนักเรียนโรงเรียนมัธยมทั่ว ๆ ไป

4. การประเมินผลผลิต

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (ระดับผลการเรียน 1) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชัย จรรยาไพบูลย์ (2534 : 99) พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำในวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สาเหตุที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเพราะพื้นฐานของนักเรียน และโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (พ.ศ. 2533) ในการลดจำนวนคาบเรียนคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ลง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิวัฒน์ สัมฤทธิ์รัชดาสัย (2533 : 105) ว่าคณิตศาสตร์ถูกลดเวลาสอนลงโดยยังใช้แบบเรียนเดิม สร้างความหนักใจในการเรียนการสอน ส่วนผลการเรียนที่น่าพอใจ ได้แก่ หมวดพลาณามัย ดังนั้นสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาควรมีการปรับปรุงการเรียนการสอนในวิชาคณิตศาสตร์ โดยการจัดสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนสำหรับวิชาวิทยาศาสตร์ พบว่า อุปกรณ์การสอนทางวิทยาศาสตร์ของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่เพียงพอ ดังนั้นผู้บริหารควรต้องหางบประมาณมาเพิ่มเติมหรือเปิดเรียนสลับภาคเรียนกับโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อจะมีอุปกรณ์การสอนเพียงพอ

4.2 ปัญหาการดำเนินงานของผู้บริหาร สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะได้มีการที่แจงระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอน ก่อนที่จะขอเปิดสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจแนวทางปฏิบัติ การดำเนินการสอนในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้ประสานงานได้ไปประจำอยู่ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อดูแลอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งจะแนะนำและแก้ปัญหาในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา นอกจากนี้ครูผู้สอนมีความเต็มใจในการสอนสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา เพราะครูผู้สอนเห็นความสำคัญของโครงการสาขาโรงเรียน และบางคนเป็นคนในท้องถิ่นที่จัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พัททิกษ์ บุญเวทย์ (2534 : 47) ว่าครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดนั้น ๆ ทั้งหมดมีความเข้าใจ และเต็มใจที่จะทำงานให้แก่โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยเพื่อนครูและนักเรียน ด้วยความสำนึกที่

ผูกพัน นักเรียนสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาปฏิบัติตามระเบียบวินัยได้อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพราะสาขาโรงเรียนมัศึกษามีนักเรียนไม่มากนัก และมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพียงชั้นเดียว ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุวรรณ อร่ามเมธาวงศา (2529 : 78) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่งเข้ามาใหม่จะปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด สำหรับการบริการชุมชนและการประชาสัมพันธ์ สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาได้กระทำอย่างต่อเนื่อง เพราะสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ส่วนปัญหาในเรื่องงบประมาณมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาได้งบประมาณจากกรมสามัญศึกษา ซึ่งมักจะได้งบประมาณมาหลังจากเปิดภาคเรียนแล้ว และโรงเรียนพี่เลี้ยงที่ช่วยเหลือสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ก็มีปัญหาเรื่องงบประมาณเช่นกัน

4.3 ปัญหาการสอนของครูผู้สอนในสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องไปสอนที่สาขาโรงเรียน และโรงเรียนพี่เลี้ยง ดังนั้นจึงทำให้ต้องสอนหลายวิชา และอุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังมีปัญหาการเดินทางมาสอนที่สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำให้ครูผู้สอนมีเวลาน้อยในเมื่อครูผู้สอนต้องมีการเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการสอนที่สาขาโรงเรียนมัศึกษาคควรที่จะส่งครูมาประจำในสาขาโรงเรียน เพื่อครูผู้สอนจะได้มีเวลาในการจัดทำอุปกรณ์การสอนหรือศึกษารายละเอียดวิชาที่ต้องทำการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สาขาโรงเรียนมัศึกษาคควรเสนอการใช้งบประมาณใน

แผนปฏิบัติงานในโรงเรียนพี่เลี้ยง เนื่องจากงบประมาณที่กรมสามัญศึกษาจัดสรรให้มาล่าช้า

1.2 สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ดังนั้นต้องมีความเข้าใจร่วมกันเป็นอย่างดี ระหว่างผู้ให้ใช้สถานที่และชุมชนที่จัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.3 สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรได้รับการสนับสนุนในการผลิตหรือจัดหาอุปกรณ์การสอนในวิชาวิทยาศาสตร์ และอุปกรณ์กีฬา เพิ่มเติมเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.4 การเข้าร่วมโครงการสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรคำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียนพี่เลี้ยง และความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการประเมินสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม เมื่อโครงการสิ้นสุดลง

2.2 ควรมีการศึกษาสภาพการดำเนินงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา